

Letterklankstad is prima in te zetten met het materiaal van een alfabetiseringsmethode, zoals *7/43* of *Alfa-flex*. Hieronder vindt u een aantal tips, waarmee u dit kunt vormgeven. Het voordeel van deze gecombineerde aanpak is, dat de leerlingen werken met materiaal uit de eigen belevingswereld. Tevens is het gericht op de te behalen (spreek) doelen uit het raamwerk alfabetisering NT-2.

1. Materialen

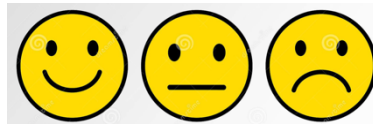
Wanneer u de beschikking heeft over een alfa lokaal, zorg dan dat de volgende materialen hierin aanwezig zijn:

- Poster LKS.
- Groene kaartjes met daarop de klinkers a-e-i-o-u ondersteund met een plaatje waarin deze klank voorkomt (b.v: jas).
- Gele kaartjes met daarop de dubbelklanken aa-ee-oo-uu, eveneens ondersteund met plaatjes waarin de klank voorkomt. Let erop dat de woorden klankzuiver zijn (b.v: week).
- Rode kaartjes met de tweeteekenklanken oe-ui-ie-ei-ij-ng-nk-eu-ch-ou-au.
- Hang de ij/ei naast elkaar, en de ou/au ook.
- U kunt de plaatjes gebruiken, waarmee de werkboekjes van de ingezette alfa-methode de klanken aanbieden.
- Een aantal sets van de LKS-Huisstenen.
- De LKS-Staptegels.
- De LKS-Kwartetten (download).
- Voldoende markeerstiften (groen-geel-rood-paars-oranje-blauw)
- Flitskaarten van alle 26 letters en 26 klanken zoals die op de LKS poster voorkomen.
3 bakjes per set flitskaarten met daarop een smiley:

Bakje goed: lachende smiley

Bakje voldoende: neutrale smiley

Bakje onvoldoende: treurige smiley

Tip: In het boek `LetterKlankStad-Remediërende werkvormen` staan honderden werkvormen, spelen en oefeningen gerubriceerd op leesdoel die ingezet kunnen worden tijdens de lessen en bij zelfstandig oefenen.

2. Aanbieden LKS in combinatie met de alfa-methode:

U biedt alle 26 alfabet letters aan, geschreven op de volgende wijze:

a b c d   e f g
h i j   k l m   n o p
q r s t   u v w
x y z

1. U noemt de letters bij de alfabetische naam en geeft aan dat elke letter in het Nederlands één of meerdere uitspraken kent. B.v. de letter a in *tak*, klinkt als [ah], maar in *sla* als [aa]. Net als in de naam *Rahwa*, waar de a eerst als [ah] klinkt en daarna als [aa].
2. U legt uit dat er naast de 26 letters in elke taal ook klanken zijn. Dat zijn combinaties van letters die samen een uitspraak maken. Elke taal heeft haar eigen klanken. De letters *u* en *i* vormen de klank [ui]. Je hebt 26 letters en 26 klanken in het Nederlands.
3. Laat de LKS-poster zien waar ze allemaal gerubriceerd staan per `straat` en benoem ze: de Korte Straat is voor de klinkers. De Lange Straat is voor de dubbelklanken. In de 2-straat wonen de klanken van 2 letters. In de 3-straat wonen de klanken van 3 letters. In de 4-straat wonen de klanken van 4 letters. In de flat wonen de medeklinkers (die klinken mee!) en de letter y woont in een eigen huisje op het plein, omdat deze zoveel uitspraken heeft.
4. U zet het Letterklankstad materiaal in, bij het aanbieden van de alfa methode (7/43 of alfa-flex). U biedt het eerste boekje aan en noemt de woorden (*tas/naam*).
5. U zegt het hele woord (*tas*) en spelt daarna hardop de losse letters van het woord op alfabetische naam. Dit doet u van voor naar achter en van achter naar voor: [tee-aa-es, es-aa-tee]. Wijs steeds elke letter aan die u benoemt. Door achteruit te spellen ontstaat het woordbeeld in je brein. Tot slot leest u nogmaals het hele woord voor en wijst daarbij vloeiend de juiste leesrichting aan.
6. Hierna laat u het woord in de uitspraakklanken horen: [tuh-ah-ss] waarbij u steeds de letters aanwijst en eindigt met het hele woord: [tas]. Vertel dat de letter a hier uitgesproken wordt als [ah].
7. De leerling herhaalt nu de uitspraakklanken, terwijl u de letters aanwijst, en eindigt met het hele woord, waarbij u de leesrichting aanwijst: [tuh-ah-ss-tas].
Tip: letterlijk woorden alfabetisch spellend `lopen` per letter (vooruit en achteruit) werkt geweldig.
8. U schrijft de letter tussen twee ver uit elkaar liggende schrijflijnen en benoemt hierbij het beginpunt, de schrijfrichting en de naam van de letter die u op dat moment schrijft.
Tip: noteer bij een beginnende alfagroep een windroos op het bord met daarin de woorden *boven-onder-links-rechts*.
9. Laat de letter overtrekken met markeerstiften in de juiste kleur en herhaal hierbij de woorden die de richting aangeven.

De leerling is nu klaar om in het alfa boekje te gaan werken (de woorden omcirkelen, letters schrijven, woorden benoemen, invullen et cetera).

2. Leesteksten

- Laat de leerling de dubbelklanken *aa-ee-oo* uit de Lange Straat geel kleuren in de tekst. (De *uu* komt in de beginteksten nog niet voor).
- Laat de klinkers *a-e-i-o-u* uit de Korte Straat groen kleuren in de tekst.
- Wijs ze alle aan op de LKS-poster en benoem ze alfabetisch, samen met de kleur.
- Leg de bijbehorende LKS-Staptegels (*aa-ee-oo-a-e-i-o-u*) op de grond en laat de overeenkomst zien met de letters en klanken uit de leestekst.
- Lees de tekst voor en laat de leerlingen op de juiste tekens stappen.
- Laat om beurten woorden of zinnen lezen, terwijl een ander op de juiste Staptegels stapt. Omdat de letters en dubbelklanken in de tekst gekleurd zijn, kunnen de leerlingen dit zelfstandig doen en is het materiaal zelf controlerend geworden.

3. Stapstenen

Hierboven staat omschreven hoe u de Staptegels in combinatie met de leesteksten in kunt zetten. Daarnaast kunt u verschillende opdrachten geven:

- Eén leerling leest een woord, een andere leerling stapt op de juiste Staptegel.
- Dit kan ook met zinnen.
- Stap op een Staptegel en bedenk een woord waarin die klinker/klank voorkomt. Een andere leerling schrijft dit woord op.
- Stap op een route van Staptegels en bedenk zo een zin. Een andere leerling schrijft de zin op. (Deze opdracht is geschikt vanaf alfa B).
- Leg één van de Staptegels op tafel en laat de leerlingen gedurende 1 minuut zoveel mogelijk woorden noteren die ze kennen met deze klinker/klank erin. Laat ze ter controle ook voorlezen en geef één punt per juist woord. Wie heeft de meeste punten gehaald (dus juiste woorden geschreven en goed voorgelezen)?

4. Huisstenen

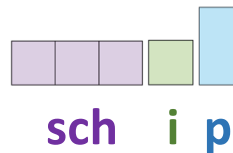
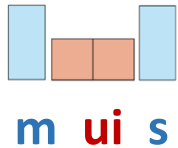
De LKS-Huisstenen zijn uitermate geschikt om de wisselrijtjes mee te leggen. Hierdoor ervaren leerlingen ook dat ze niet steeds een heel woord opnieuw hoeven te leggen, maar dat het slechts volstaat de begin- midden- of eindletter(s) te veranderen. Zo krijgen zij inzicht in rijmwoorden en de structuur van woorden. De structuur wordt vooral duidelijk bij de klanken met 3 of 4 letters.

Zo nodig kan de koppeling gelegd worden naar het schrijven van deze woorden door lege kaartjes met dezelfde kleur en vorm in te zetten, of door met de kleuren te laten werken in het schrift (u kunt hiervoor meerkleurenpenningen gebruiken).

Dictees kunnen tevens geoefend worden met de LKS-Huisstenen. Hiervoor kunt u dezelfde werkwijze aanhouden, als bij het oefenen van de wisselrijtjes.

5. Woordbeeld

Eerder in dit schrijven kon u al lezen dat het woordbeeld opslaan goed lukt door de woorden voor- en achteruit alfabetisch te spellen, eventueel met extra ondersteuning van het `lopen`. Daarnaast hanteert LKS ook werkbladen met daarin vakken, waarmee het woordbeeld goed opgebouwd kan worden. Hiernaast ziet u daar een voorbeeld van.

6. Rijnwoorden

Deze kunnen makkelijk geoefend worden met de LKS-Huisstenen, door de eerste letter te veranderen. Ook de werkbladen die het woordbeeld ondersteunen kunt u hierbij inzetten.

7. Flitskaartjes

Het is belangrijk dat de leerling de letters en klanken automatiseert. Gebruik hiervoor de flitskaartjes. Check of de letters/klanken snel benoemd kunnen worden, op alfabetische naam en op uitspraakmogelijkheden. De letters die direct goed benoemd worden, komen in het bakje met de blij smiley. Waar nog enige twijfel is of als niet alles volledig wordt benoemd, gaat in de neutrale smiley. De letters/klanken die nog niet beheerst worden, gaan in het bakje met de verdrietige smiley. Het is uiteraard de bedoeling de `blij bak` helemaal vol te krijgen.

8. Woordenschatuitbreiding

Woordenschat uitbreiding vormt een belangrijk onderdeel in het alfa onderwijs. Wanneer u kaartjes ophangt met daarop frequent voorkomende woorden zoals: *stoel, raam, deur, bord, pen, zorg* hierbij dan voor een kleurondersteuning volgens het LKS-principe. Zorg hierbij ook dat de woorden in een context worden aangeboden die zo rijk mogelijk is, met afleidingen en veel verschillende voorbeelden (zie hiervoor de woordenschat theorie van Marzano).

9. Voorlezen

Voorlezen vormt een belangrijke aanvulling in het taalonderwijs. De leerlingen leren luisteren en genieten van taal. Boeken die gericht zijn op makkelijke teksten uit verschillende culturen:

- *Waar de vrouwen vandaan komen* (ISBN: 9789062833931)
- *Water bij de melk* (ISBN 9789024407620).

Wanneer u Letterklankstad hierbij wilt betrekken, kunt u bijvoorbeeld bij het verhaal *Spiegel*, het woord *spiegel* op het bord schrijven met een rood vak om de *ie*. Daaromheen schrijft u woorden met rood omcirkelde tweetekenklanken die u straks in het verhaal voor gaat lezen: **oude** - **vrouw** - **grijze** – **zijn**- **jonge** - **kijkt**. Zo kunt u de tweetekenklanken introduceren en daar weer op aansluiten met de alfa boekjes.